

0,4%; v vse druge dežele ta in unkraj Litave le 90 panjev. — Iz tega bi se znalo in smelo sklepati, da je v Šleziji največ Dzierzonovih panjev (saj tudi Dzierzon v Šleziji prebiva — se ve da v Pruski), potem na Moravskem, Českem itd. Če na priliko vzamemo, da ima vsaki peti čebelar panjove s premakljivimi satniki, bi jih bilo po tem takem v Šleziji 1920 panjev, ali $\frac{1}{9}$ vseh naštetih panjev, na Moravskem 3500 ali $\frac{1}{20}$, na Českem 4300 ali $\frac{1}{35}$ itd.

Iz tega se tudi razvidi, da čebelarstvo največe npravne in denarne podpore potrebuje v Galiciji, po Šolnograškem, Tirolskem, Koroškem, Kranjskem in Štajarskem itd.

Toliko imenitna in podučna je prava statistika za posamesnega umnega čebelarja in za vlado še posebno, ker brez statistike vlada po temi tava in denarno pomoč le po naključji deli.“ (Dal. prih.)

Postava,

veljavna za vojvodino Kranjsko,

s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih za poskušanje poravnave med strankami v prepiru.

(Dalje.)

Opravični odbor posredovalstva.

§. 10. Obvod posredovalstva obsega kraj, za katerega je postavljeno.

§. 11. Iz obzira na stranke je posredovalstvo opravičeno, poravnave poskušati, ako ima katera izmed strank v kraji posredovalstva svoje bivališče ali ako le nekaj časa v njem živi.

§. 12. Iz obzira na stvar je treba opravični odbor posredovalstva soditi po §. 1. postave od 21. septembra 1869. leta.

Postopanje posredovalstva.

§. 13. Postopanje pri vvodu poravnave poskušanj, pri sklepanji in pisanji poravnave in potrebnosti za njihovo eksekutorično pravno moč določuje splošno že postava od 21. septembra 1869. l. št. 150 drž. zak.

§. 14. Posebno pa more posredovalstvo gotove dni naprej za to odbrati, kedaj morejo stranke tudi brez poprejšnje napovedi k njemu priti k poravnavi poskušnji.

Ta določba dni naj se po obvodu posredovalstva dobro okliče.

Red, po katerem se imajo zaupni možje v svojih uradnih opravilih vrstiti, odloči vodja posredovalstva.

§. 15. Preporna zadeva se lahko ustmeno ali pisмено posredovalstvu napové. V napovedi se mora naznaniti imé strank, kraj, kjer živé, potem vzrok prepira.

§. 16. Ako obe stranki pri posredovalstvu skupaj pridete, naj se obravnava zaradi poravnave, ako je mogoče, takoj začne.

Ako bi to ne moglo biti, ali če pride samo ena stranka, naj odloči vodja posredovalstva čas obravnave, h kateri naj povabi obe stranki.

Ako strank ni na povabilo in če se po okoliščinah kaže, da ne mislijo k poravnavi priti, jih uradno ni treba več vabiti.

§. 17. Strankam je na voljo dano, da k poravnavi osebno k posredovalstvu pridejo, ali pa njihovi pooblaščenici.

§. 18. Pred začetkom poravnave se mora posredovalstvo naprej prepričati: a) da so stranke taiste, za katere se razodenejo, in da se morejo same zastopati; b) da stranke, katere bi se zaradi maloletnosti, varstva, konkurza ali iz katerega drugega vzroka ne mogle same zastopati, one osebe zastopajo, ki jih imajo po postavi

pred sodnijo zastopati; c) ako pooblaščenici pridejo, da prinesó pooblastilo za sklenitev poravnave seboj.

Zaupni možje naj pred začetkom poravnave strankam izrekoma naznanijo, da se to, kar stranke rekó pri poravnavi, ako bi se ne posrečila, pri poznej pravdi ne more zoper nje obračati. (§. 4. postave od 21. septembra 1869. leta.)

§. 19. Posredovalstvo ima obe stranki zaslišati, nju dokazila presoditi ter preporno reč — ako je mogoče — z lepo poravnati.

O poravnavi se nimajo zapisniki delati.

Ako se stranke sklicujejo na priče in zvedence ter jih po poravnavi seboj pripeljejo, naj se poslednjim predložé v pojasnenje stvari primerna vprašanja. Vabil pa posredovalstvo pričam in zvedencem nima pošiljati.

Za ogled na mestu, kateri bi ne bil brez stroškov, sme posredovalstvo pogoj staviti, da jih stranke naprej plačajo.

§. 20. Začeta poravnava se ima dotle nadaljevati, da se dožene ali da se posredovalstvo prepriča, da ostane poskušnja poravnave brez vspeha.

Na prošnjo obeh strank se sme začeta poravnava na primeren čas preložiti.

§. 21. Pri sklepanji poravnave naj gleda posredovalstvo na to, da se na tanko izreče dolžnost poravnave v kapitalu in obrestih in čas, kedaj se ima plačati; da se drugi iz preporne reči po njenih lastnostih izvirajoči pogoji dobro določijo, in da se ugane znesek povračila za stroške, ako bi se zahtevali.

§. 22. Kako naj se sklenjena poravnava v bukve posredovalskega urada vpiše, določuje postava od 21. septembra 1869. leta.

K uradnim bukvam je treba alfabetičnega registra z imeni strank z dodano stranjo bukev, na kateri je poravnava vpisana.

§. 23. Pri posredovalstvih, ki imajo veliko opravila, naj se piše posebni vložni (opravični) protokol, v katerega se imajo došli oglasi in na podlagi teh strankam poslana povabila in tudi ta okoliščina zapisovati, ali se je poravnava in ali se je poravnava sklenila ali ne. (Kon. prih.)

Vojaška služba in pa bogoslovci.

Pruska „Deutsche Zeitung“ je unidan pod naslovom „Ni ga dneva brez ljubezni za klerikalce“ težkega srca prinesla novico, da je „katoliškemu“ ministru nauka dr. Stremajerju se vendar posrečilo, da mu je vojni minister dovolil dotični §. vojne postave tako tolmačiti, da tudi tisti bogoslovci, ki so že v 8. razredu gimnazije asentirani bili, brez ovire (anstandslos) smejo za mašnike posvečeni biti. — „Sopet kos privilegije za pobožne sovražnike naših državnih temeljnih postav!“ tako sklepa „D. Zeitg.“ to bridko jej poročilo. — In vendar s to koncesijo ne bo duhovstvu dosti pomagano.

Podučne stvari.

Kako hitro tiči leté.

Jastrebi in nekateri drugi tiči premerijo v eni uri blizo 30 milj, gaga (divja gos) 14 milj. Kolikor se je moglo po opazovanji dokazati, preletí navadna vrana skoro pet milj v eni uri, toraj se lahko skuša z železniškim vlakom, ki ni brzovlaške hitrosti. Navadna lastavica zamore po 16 milj v eni uri preleteti, planinska pa 3krat toliko, toraj 48 milj. Sokol, lastnina Henrika IV., kralja Francoskega, všel je iz

grada Fontainebleau in 24 ur pozneje so ga na otoku Malti zopet vjeli — toraj več ko 300 milj daleč od tam! To dá toraj 12 $\frac{1}{2}$ milje na uro, se ve, ako je sokol brez počitka vedno po zraku letel. Te živali nikdar po noči ne letajo. Mislimo si najdaljši dan, potem naraste hitrost, s katero je rezal zrak, najbrže do 15 milj! Ako ticam potovalkam damo le 10 milj na uro, kako naglo zamorejo pač najdaljša potovanja dokončati! Ugodni vetrovi jih potisnejo včasih za 6, 10 milj v eni uri, celo za trikrat tako daljo naprej.

Slovstvene stvari.

Najnovejša slovenščina.

II.

Grda spaka šče me je zadnjič prisilila, da sem kmalu sklenil svoje jezikoslovne opazke, ker mi je vzela veselje do vsakega daljnega pisanja. In kaj ne bi! Ko se vidi, kako se dan današnji pači in grdi naš mili jezik z nepotrebnimi in odurnimi novotarijami, ki se prodajajo za dragoceno starino, zgrabi človeka pravična jeza zoper tako počenjanje. Mi Slovenci smo res „gens novarum rerum cupida“; kar je novo skuhan, nam je tudi precej dobro; pa tudi, kar nam je danes novo, to nam je jutri že zastarelo. Dokaz tega so nam nekatere besede in oblike, ki so se v zadnjih letih k nam priklatile, pa se zdaj že spet po „šub“ pošiljajo nazaj, na pr. nej namesti ni, nejsem m. nisem itd. In tako je zdaj v našem slovstvu veden dir in daj, da sedanjo dōbo lahko imenujemo „slovstveno revolucijo“. Al nič se ne bojmo; ne udajmo se! Sicer kakor politične revolucije škodijo državam in jih pogublajo, tako tudi naša slovstvena revolucija škodi našemu slovstvu in ga podira; pa kakor za polit. prekucijami nastopi po navadi boljša, mirnejša dōba — in sicer spet po starem — tako upamo, da bode tudi na slovstvenem polji na zadnje vendar-le premagala pisava slovenska. Stari prekucuhi se v mirnih časih ali povrnejo v privatno življenje, ali pa se tudi oni vdajo sili časa.

Rekel sem, da mi je bila zadnjič spaka šče vzela vse veselje k daljnemu kritikovanju. Zato pa sem bil prav vesel, da sem se je bil odkrižal. Pa na svetu je že tako, da veselje le prehitro mine, in ko se človek spravi iz ene zadrege, čaka ga že druga nesreča. Tako se je tudi meni godilo. Komaj vzamem spet neko novo knjigo v roke, že spet naletim za ravno isto besedico še na drugo pošastno obliko ešče. Sprva nisem vedel, kaj je to, iz konteksta pa sem posnel, kaj pomenja.

Pa zdaj le dalje, ker drugače mi sl. vredništvo gotovo skrajša članek, da porabi prostor za druge važne stvari, posebno pa za volitvene zadeve!

5. *Vsaj — konči.* Pred vsako mladoslovensko besedo, o katerej hočem govoriti, stavim tudi slovensko, ker drugače bi jej častiti bralci večidel težko uganili pomen. To vem iz lastne skušnje, ker sem jih tudi jaz spoznal le iz zveze, v kateri stojé z drugimi besedami v govoru. Ta konči tedaj, katerega mrgoli vse polno v nekaterih spisih, pomenja vsaj. Odkod pa je? Vidi se mu precej, da mora biti izpeljano iz poštene slovenske besede konec; ali kako? in kako pride k temu pomenu? — tega nihče ne zna. Še gosp. O. C. o tem v „Vestniku“ nekaj tako menca, da na zadnje še sam sebi ne verjame, ter kliče: „O fortunatos, — bona si sua norint!“ Če pa še patroni mladoslovenske pisave svojih ljubčkov ne morejo zagovarjati, gotovo jih nam to ne priporočuje, in z dobro vestjo jim lahko rečemo: anathema! Omenjena oblika pa je kaj čudna, in meni vsaj ne pride zdaj na misel nobena druga beseda, da bi se jej lahko na stran postavila. Pa vse to nič ne dé;

„mladi“ vendar besedico vsaj zametavajo in rabijo skoro izključivo konči. To je res huda „dialektomanija“! Kajti konči se mi zdeva ravno tako, kakor imajo na pr. slovenski sosedje Lahov za ta pomen besedo manjkor. Tudi ta bi se dala izpeljevati iz slovenskega manjkati ali manj (in še čisto slovenski r na konci!), če ne bi bilo znano, da je vzeta iz laškega. Vsakemu svoje: končikavci naj le govore svoj konči; mi pa pišimo vsaj, kakor se sploh govori.

6. *Kakor — kakti, kakoti.* Spet provincijalizem! Res, da s tem si pridobi jezik eno obliko, pa je li to pravi dobiček? Jaz menim, da ne, temveč le en korak dalje k tisti dobi „ko govorili bomo“ itd. Končni r je lastnost edinega slovenskega jezika in stoji na mestu staroslovenskega že (kakože), zato bi ga mladoslovenski po svojem načelu prav za prav morali izpuščati iz svoje pisave; pa ne! Tu delajo izjemo in si k tej obliki še drugih oblik iščejo, ter pišejo: kakti, kakoti m. kakor. Katera oblika je bliža toliko zlorabljeni stari slovenščini in bolj razumljiva narodu, naj vsak sam sodi. — Sem menda spada tudi besedača morti, ki je pa, odkritosrčno povem, jaz ne razumem; — mogoče m. morda; ka-li? Srečni Slovenci, ki tako svoj jezik bogatimo!

7. *Jači, jakši — jačiši.* Naš jezik je gotovo pomanjkljiv v tem, da za superlativ nima samosvojne oblike, ter si mora pomagati s komparativom in z besedico naj. Pa veseli se, jezik slovenski, kajti tudi temu so kos mladoslovenski „pisci“. Jačiši! Ali ni to nov superlativ? Meni se zdi, da, ker jači je že komparativ. Tedaj treba pisati dosledno boljšiši, večiši itd., mesto najboljši, največi itd. Najdolžiši, najblažiši pa, kakor se bere pri taistih pisateljih, mora biti po mojih še viša stopinja, nekak archisuperlativ, s kakoršnim se gotovo ne more ponašati noben drug narod. Ali ni imel prav Prešeren, ko je pel: „Prekosili res bomo vse narode“? — Pa pustimo šalo na strani, in spoznajmo, da oblike jačiši, najdolžiši, najblažiši itd. so strašne napake proti slovnici. Na noben način se ne dadó pravilno napraviti. Poskušajmo nekoliko: jak, s pristavkom ši je jakši; z ji pa jači (m. jakji); z iši ali ejši pa bi bilo k večemu jakiši ali Jakejši, ker ni nobenega pravila, po katerem bi se k pred i ali e spreminjal v č (razen v nekaterih podnarečjih, na pr. junači, m. junaki; roče m. roke itd.). Ravno to veljá o obliki blažiši in o vseh drugih takih pokvekah. Zato slovnico, slovnico naj bi se nekateri rajši boljše učili, nego da vpeljujejo novo šaro in da se s svojo prenapeto pisarijo štulijo!

(Dalje prihodnjič.)

Volitvene zadeve.

Na Štajarskem.

Prečastiti gosp. France Kosar, kanonik v Mariboru, ne le iskren domoljub, temveč tudi izvedenec v političkih vednostih, in kar dandanes je redka stvar, poštenjak skozi in skozi, ki ne bo šel na Dunaj zato, da bi kako bolje službo za-se iskal, je, od osrednega volilnega zbora v Mariboru za kandidata stavljen, volilcem dotičnega volilnega okraja razposlal okrožnico, v kateri, ko je naštel 3 stranke, ki bodo na volišču delovale (nemška liberalna, slovenska liberalna in pa avstrijska pravna stranka), govori volilcem dalje tako le:

„Ako me Vaše zaupanje pokliče v državni zbor, Vam izpovedam odkritosrčno, da bodem stopil v vrsto zastopnikov pravne stranke; in z združenimi močmi se hočemo lotiti svetega posla: v vsakem obziru braniti pravico in pobijati krivico.